

14 квітня відбулася конференція трудового колективу НТУУ «КПІ». Голова профспілки співробітників університету доц. В.І.Молчанов повідомив про присутність на зібранні 672 із 780 делегатів, обраних напередодні в усіх підрозділах університету. На зборах трудових колективів факультетів, інститутів, на студентських конференціях було заслухано та проаналізовано річні звіти їх керівників щодо виконання колективних угод між адміністрацією та відповідними профспілковими бюро. Напередодні на засіданнях Вченої ради університету було заслухано і обговорено річні звітні доповіді проєкторів Ю.І.Якименка, М.Ю.Ільченка, С.І.Сидоренка, М.В.Печеника, Г.Б.Варламова.

У складі одноголосно обраної делегатами конференції робочої пре-

тернативності пріоритетного науково-технологічного розвитку України та її інтеграції до Європейського освітнього простору.

Йшлося, зокрема, про необхідність подолати невідповідність між структурами підприємств у базових галузях промисловості та підготовкою фахівців. «Ми не повинні йти шляхом косметичних реформ в освіті, витрачати на них час, кошти. Реформи мають торкатися вдосконалення змісту навчання, його методики та якості. Ми маємо відповідати на запитання: «Чому навчати і як навчати, виходячи із вимог сучасного світу?»»

Як наголосив ректор, нас великою мірою турбує проблема по-

У доповіді ректора були охарактеризовані результати роботи колективу університету за минулий рік стосовно навчальної, наукової робіт, у напрямку міжнародної діяльності. Особливу увагу делегатів конференції було привернуто до результатів вирішення соціальних питань, детально проаналізовано роботу адміністративно-господарських служб університету.

В.Г.Бар'ятар

Звітну доповідь ректора університету було доповнено співдоповідями голови профспілкового комітету співробітників В.І.Молчанова та голови профспілкового комітету студентів

КОНФЕРЕНЦІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ

зиді – М.З.Згуровський, В.І.Молчанов, В.Ю.Міронов, Ю.І.Якименко, М.В.Печеник, І.І.Білик.

Після затвердження порядку денного, регламенту роботи конференції, її ведучий, перший проректор університету, член-кореспондент НАН України професор Ю.І.Якименко слово для звіту адміністрації про виконання Колективного договору за 2003 рік надав ректору університету, академіку НАН України професору М.З.Згуровському.

Початок звітної доповіді М.З.Згуровського було присвячено безаль-

тернативності пріоритетного науково-технологічного розвитку України та її інтеграції до Європейського освітнього простору.

Значну увагу в доповіді ректора було приділено проблемі відродження вітчизняної науки, що, зокрема, вимагає посилення співпраці КПІ із провідними академічними установами, створення сучасної інформаційної інфраструктури тощо. При цьому, як зауважив М.З.Згуровський, ми повинні думати про оновлення номенклатури напрямів підготовки та спеціальностей у зв'язку із потребами суспільства.

В.Ю.Міронова. У виступах керівників профспілок було відзначено високий рівень цього річного звітної кампанії, її подальше вдосконалення, проаналізовано діяльність очолюваних ними профкомів щодо своєчасного виконання та контролю за виконанням минулорічного Колективного договору.

В.Ю.Міронов висловив вдячність депутату Київради Д.Й.Андрієвському за його допомогу та підтримку студентської профспілки, а також висловив готовність і надалі співпрацювати із адміністрацією.

В.О.Корсаков

Наприкінці роботи конференції, за виступом голови студради студмістечка Андрія Гаврушківича, було затверджено ухвалене напередодні конференцією студентів та аспірантів університету «Положення про студентську раду студмістечка».

Ю.Москаленко

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 Конференція трудового колективу

2 До Дня космонавтики

Олімпіада ФТІ з фізики

У науковому пошуку...

Післядипломна освіта в НТУУ «КПІ»

3 «Ініціатива» студентського центру праці

5 До Дня Всесвітньої організації інтелектуальної власності

Драматург, механік...

Новини ТСОУ

6 Легенда КПІ – Л.М.Хазін

Студент – працівник КПІ

Читаючи накази

Оголошення

М.В. ПЕЧЕНИК: «Політехніки відпочиватимуть на оновлених базах і житимуть у нових гуртожитках»

Відомий студентський вислів «від сесії до сесії живуть студенти весело» доповнено – особливу влітку. Та й співробітники нерідко рахують роки не з січня, а з відпустки – якщо немає проблем зі здоров'ям і гарний настрій, то й працюється добре. А за вікном сонце потроху прилікає, стовпчик термометра повільно поведе вгору, тож саме час складати плани на літо. Про підготовку баз відпочинку до оздоровчого сезону, благоустрій і розбудову НТУУ «КПІ» та нові інвестиційні проекти розповідає проректор з адміністративно-господарської роботи та розвитку матеріальної бази університету проф. М.В.Печеник.

– Микола Валентиновичу, які зміни відбуваються нині на базі «Політехнік»?

– Відповідно до графіка і затверджених планів проводиться реконструкція другого житлового корпусу з перепланування приміщень, повною заміною сантехнічного обладнання і століжки. Кімнати стануть комфортнішими, а відпочинок студентів та співробітників – приємнішим.

– А коли ми побачимо «Сосновий» у робочому стані?

– Студентський спортивно-оздоровчий табір «Сосновий» реанімує-

ся, якщо можна так сказати. Нині здійснюється капітальний ремонт ідальні, на черзі – реконструкція обох житлових корпусів, благоустрій території. Виконується проєкт на водокористування, щоб підключитися до міських комунікаційних мереж і зробити перебування на базі студентів і співробітників зручним і цивілізованим.

– І кілька слів, будь ласка, про «Маяк».

– База на березі Чорного моря прийме відпочиваючих у звичайному режимі. За рішенням ректорату розпочалися роботи з проєктування дитячого оздоровчого комплексу.

– Давайте від баз відпочинку перейдемо до території університету. Політехніки очікують появи нових спортивних споруд. Чи не марні їх сподівання?

– Тривають проєктні роботи для створення міні-спорткомплексу біля 11 корпусу. На жаль, попередні домовленості з народним депутатом були ним розірвані, тож шукаємо нові джерела фінансування для закінчення проєктування й будівництва.

– Найближчим часом гулятимемо гарними доріжками в парку університету?

– Відповідно до плану соціально-культурного розвитку м. Києва

здійснюється реконструкція парку НТУУ «КПІ», який, без сумніву, є нашою цінністю і гордістю. Перша черга робіт – облаштування центральної алеї і меморіального комплексу – реалізується, фінансування відбувається за рахунок КМДА. Новий підрядник працює достатньо активно, до 1 травня роботи біля стели мають завершитися.

Наступний етап – роботи в парку – мостіння доріжок, проведення освітлення, посадка нових дерев і кущів згідно з дендропланом. І на моє здивування уточнив: «Так, так. Сумісність дерев (які породи уживаються поряд) визначали лісоводи, фахівці з аграрної академії». Подумавши ще хвилику, а точніше поміривши, додав: «Щоб дерева, посаджені нами, тишили погляд років так з 50».

– Про новий корпус ФАКС говорити не будемо, адже його втілення – не близька перспектива?

– Ведеться проєктування навчально-лабораторного корпусу ФАКС. У підготовці технічного завдання на проєктування активну участь взяли фахівці – представники факультету. Незабаром перший етап проєкту має розглядати містобудівна рада.

– Розкажіть, будь ласка, про інвестиційні проекти НТУУ «КПІ», що є новою складовою в діяльності університету.

– У співдружності з підприємством «Столиця» на додатково відведених університету землях, що є нашим вкладом у спільний проєкт, передбачається будівництво житлового будинку по пер. Ковальському і трьох висоток по вул. Дашавській. З цього університет матиме на пільгових умовах 20% квартир у будинку по Ковальському – 20 квартир для співробітників університету.

Ще один інвестиційний проєкт (на аналогічних умовах з попереднім) втілюється на вул. Індустріальній. Там будуватиметься навчально-житловий комплекс. Після завершення проєкту університет отримає добудований навчальний корпус на 1000 кв.м і гуртожиток на 350 місць. Проробляються також різні варіанти рішень, направлені на подальше зростання кількості студентських гуртожитків.

– Спасибі за розповідь. Хай швидше добрі справи втілюються в життя.

Спілкувалася Н.Вдовенко

Вшановуємо першопрохідців космосу

12 квітня в Державному політехнічному музеї при НТУУ "КПІ" пройшли урочисті збори, присвячені Міжнародному дню авіації і космонавтики та 44-й річниці першого польоту людини в космос. У них взяли участь студенти, аспіранти, викладачі, науковці нашого університету та інших організацій.

Засідання відкрив проректор з науково-педагогічної (навчально-виховної) роботи Г.Б.Варламов.

Присутні заслухали ряд наукових доповідей та повідомлень.

Н.І.Адамчук, співробітниця Інституту ботаніки НАН України, кандидат біологічних наук, яка свого часу проходила підготовку до польоту в космос, розповіла про біологічні дослідження в космосі, зокрема, направлені на дослідження адаптації людини до тривалого перебування в умовах невагомості.

Декан ФБТ, кандидат біологічних наук Л.М.Шинкаренко поінформувала про сучасне забезпечення життєдіяльності в космічному польоті. Заступник декана факультету авіаційних та космічних систем к.т.н. В.М.Федоров повідомив про розробку українського молодіжного

Виступає Н.І.Адамчук

мікросупутника. З доповіддю "Космічна вимірність людини" виступив доцент кафедри філософії С.К.Тимченко.

У головній виставковій залі музею була розгорнута виставка художніх творів Костянтина Єгорова "У космічній далі", що, безумовно, сприяло створенню у присутніх космічного настрою. І хай цей настрій допомагає науковцям та інженерам творити, а студентам – опанувати вже створене і задумувати небачене.

В. Миколаєнко

Олімпіада ФТІ з фізики

4 квітня вже вп'яте пройшла відкрита студентська олімпіада з фізики фізико-технічного інституту НТУУ "КПІ" "PHYSTECH-OPEN 2005". На цю олімпіаду запрошуються всі студенти Києва. Традиційно в ній бере участь досить багато студентів Київського національного університету (КНУ) ім. Шевченка – з фізичного та радіофізичного факультетів. З кожним роком кількість учасників олімпіади зростає, і в цьому році вперше перевищила 50.

Серед організаторів та журі олімпіади – професори ФТІ С.О.Воронов, С.Л.Парновський, В.І.Жданов, О.В.Гомонай, Г.С.Монастирський. Журі очолював проректор Г.Б.Варламов.

Цього року в олімпіаді взяли участь 19 студентів радіофізичного факультету КНУ ім. Шевченка, три студенти Національного авіаційного університету і 32 – НТУУ "КПІ", переважна більшість – студенти ФТІ, а також студенти ФМФ і РТФ.

Учасникам було запропоновано 7 задач з усіх розділів фізики – механіки, термодинаміки, оптики, теорії електрики і магнетизму, атомної та ядерної

фізики, на розв'язання яких відводилося 4 години. Усі задачі – оригінальні, запропоновані професорами ФТІ.

Розв'язання задач перевіряли та оцінювали їх автори. Об'єктивність оцінювання забезпечувало шифрування імен учасників.

8 квітня відбулася апеляція, де учасники олімпіади могли обговорити розв'язання задач з авторами та членами журі, а також побачити авторське рішення.

Призерами олімпіади стали:

І місце: Андрій Козак (ФТІ, 4 курс) – 52 бали;

II місце: Юрій Тихий (ФТІ, 5 курс) – 41 бал та Юрій Куцафін (ФТІ, 5 курс) – 39 балів;

III місце: Олександр Гамаюн (ФТІ, 3 курс) – 26 балів, Олеся Белеля (РФФ, КНУ, 1 курс) – 25 балів, Василь Василенко (РФФ, КНУ, 5 курс) – 21 бал.

9 квітня в клубі "Інтонанція" відбулося урочисте нагородження переможців. Завдяки спонсорській підтримці депутата Київради Д.І.Андрієвського, переможці отримали цінні призи – морський бінокль (за 1 місце), годинники (за 2 місце), набір авторучок (за 3 місце). Студентка КНУ ім.Т.Г.Шевченка Олеся Белеля отримала також приз (годинник) за кращий результат серед студентів молодших курсів.

Студенти нашого університету, що стали переможцями олімпіади, беруть участь у Всеукраїнській олімпіаді з фізики для класичних університетів, яка цього року проходить у Харкові.

Д.Філін,

ст. викладач ФТІ, член оргкомітету

Переможці олімпіади

А. Козак

Людство нестримно прагне пізнати світ, що нас оточує. Найдотливіші й найбільш наполегливі у цьому – вчені. Вони зариваються вглиб надр і піднімаються в неосяжний космос, розкладають елементи на найменші складові й експериментують, експериментують...

Свій науковий пошук докторант ХТФ Павло Гунченко присвятив селективній функціоналізації алканів, зокрема, нафти. Тож дослідникові цікаво передбачити і, можливо, вивчити нові продукти, отримані в результаті хімічних реакцій за участю вуглеводнів. "А то що ж виходить, – розмірковує молодий учений, – землю спустошуємо, а навчилися, за великим рахунком, використовувати нафту як джерело хімічної сировини лише

У науковому пошуку...

на 3-5%. До речі, – продовжує далі Павло, – пальне чудово можна отримувати, приміром, із спирту, сировиною для якого є городина, її в Україні вдосталь, та й належить вона до відновлюваних об'єктів. Спирт також може стати сировиною для хімічної промисловості. Тож хочеться чого-небудь такого... до чого інші вчені не додумались".

Треба зауважити, що бажання науковця підкріплюється і справами. Прийшов він на ХТФ ще старшокласником, і доля звела його тоді із зовсім молодим кандидатом хімічних наук Андрієм Артуровичем Фокінін, який працював під керівництвом завідувача кафедри загальної хімії Павла Олексійовича Красуцького. З того часу і продовжується їх творча співпраця. Через два роки після закінчення КПІ – у 1997-му – П.Гунченко захистив кандидатську. Нині на кафедрі хімічних технологій органічних речовин його науковим консультантом є тепер уже відомий у своїй галузі професор НТУУ "КПІ" А.А.Фокін, а завідувач кафедри д.х.н. професор Олександр Григорович Юрченко продовжує добувати і підтримувати молоді таланти. Дотепер на кафедру приходять школярі й серед інших їх зустрічає Павло Олександрович Гунченко та веде у світ таємничий і незвіданий.

Його наукові публікації виходять у фахових часописах за кордоном та в Україні. Серед авторів шанованих у науковому світі німецького *Andewandte Chemie* та європейського *European Journal of Organic Chemistry* не раз зустрічалося українське прізвище

Гунченко. Вільно володіючи англійською (а як же інакше, дивується молодий дослідник, адже вся потрібна інформація подається цією мовою), Павло бере участь у міжнародних семінарах та конференціях, співпрацює, разом із колегами, з науковцями інституту Гіссена (Німеччина). Попереду – цікава робота, яка приносить результати і задоволення.

Розповідаючи про свій ще не надто довгий шлях у науці, Павло Олександрович наголошує, що починати долучатися до наукової роботи слід зі шкільної лави, як це роблять нинішні учні ліцею НТУУ "КПІ". Тоді за кілька студентських років можна напрацювати якісний матеріал для кандидатської, за 2-3 роки захиститися і виходити на широкі простори докторської. "Так, – згоджується далі Павло, – не секрет, що в наукових дослідженнях ре-

П. Гунченко

зультат напряму залежить від рівня апаратури, вартість якої може сягати сотень тисяч доларів. Тому за допомоги зарубіжних колег на кафедрі не так давно встановили хромато-маспектрометр, а за допомогою колишніх випускників кафедри – новий спектрометр ядерного магнітного резонансу. Крім того, завжди існує можливість потрапити на стажування за кордон і там працювати на унікальному обладнанні".

А взагалі, Павло Гунченко – патріот своєї землі. Він радіє змінам, що відбуваються в країні останнім часом. І сподівається, що його діти працюватимуть тут. Адже завжди будуть потрібні хімічні експерименти, бо хімія не лише наука, а й мистецтво: треба мати роками відточеною інтуїцію для досліджень, а не лише знання фундаментальних закономірностей.

Н. Вдовенко

В УНІВЕРСИТЕТІ Є РЕЗЕРВИ ДЛЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Сучасне динамічне суспільство потребує неперервної освіти, тобто освіти протягом усього життя, яка дозволяє кожній особистості здійснювати постійне творче оновлення, розвиток та вдосконалення свого професійно-освітнього рівня. Однією зі складових такого навчання є післядипломна освіта, вона забезпечує потребу суспільства у кваліфікованих кадрах, які мають високий професійний і культурний рівень, здатні компетентно і відповідально виконувати завдання та посадові функції, впроваджувати новітні технології, сприяти інноваційним процесам.

Таку освіту в НТУУ "КПІ" з 1992 р. надає Міжгалузевий інститут післядипломної освіти (МІПО). Він здійснює спеціалізацію, підвищення кваліфікації, перепідготовку кадрів за участю інститутів, факультетів і кафедр університету, а також методичне керівництво та контроль за проведенням навчального процесу. Найбільшим попитом користується перепідготовка фахівців, тобто отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

До складу МІПО входять: спеціалізований факультет перепідготовки кадрів, філія спеціалізованого факультету в ФТІ, Центр післядипломної освіти ММІ, Галузевий факультет підвищення кваліфікації керівних пра-

цівників і спеціалістів Мінпаливенерго України, а також курси підвищення кваліфікації з виробництва та вібраційного моніторингу об'єктів енергетичного обладнання; комерційного обліку енергетичних ресурсів; менеджменту міжнародної діяльності ВНЗ.

Перепідготовка фахівців на спеціалізованому факультеті, який очолює доц. В.І.Зозуля, здійснюється за такими напрямками і спеціальностями: економіка підприємства, теплоенергетика, теплові електричні станції, атомна енергетика, котли та реактори, автоматизація управління технологічними процесами, комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва, комп'ютерні системи та мережі, електротехнічні системи електроспоживання, екологія та охорона навколишнього середовища, промислова біотехнологія, захист інформації в комп'ютерних системах та мережах, переклад, адміністративний менеджмент, електричні станції.

На сьогодні найбільш масовою спеціальністю є "Економіка підприємства" (зав. каф. – доц. П.В.Круш), яка налічує 170 слухачів. Найбільш успішно перепідготовка фахівців здійснюється на таких кафедрах: атомних електростанцій і інженерної теплофізики (завідувач – проф. Є.М.Письменний); теплоенергетичних установок теплових і атомних електростанцій (завідувач

– проф. Л.О.Кесова); теоретичної і промислової теплотехніки (завідувач – проф. М.К.Безродний); спеціалізованих комп'ютерних систем (завідувач – проф. В.П.Тарасенко), інженерної екології (завідувач – проф. А.І.Крючков), електричних станцій (завідувач – проф. М.В.Костерев).

Станом на 1 січня 2005 року контингент слухачів на спеціалізованому факультеті складає 882 особи. Але не слід забувати, що для університету ліцензійний обсяг прийому на перепідготовку становить 2700 осіб за 55 спеціальностями (освоєно 20). Тож слід цілеспрямовано працювати задля організації перепідготовки спеціалістів тим кафедрам, що мають для цього можливість, але поки що її не використовують.

Методичне забезпечення навчального процесу на спеціалізованому факультеті здійснюється за рахунок видавничої діяльності кафедр та МІПО. Так, за останні 5 років коштами МІПО видано понад 60 найменувань методичних розробок.

Успішно працює у складі МІПО і добре себе зарекомендував Галузевий факультет підвищення кваліфікації керівних працівників і спеціалістів Мінпаливенерго України, деканом якого є доц. В.К.Гончар. За час свого існування (з 1982 р.) на факультеті підвищили кваліфікацію 18 014 спеці-

алістів за 57 спеціалізаціями. У поточному навчальному році ГФПК налічує 1 239 слухачів.

У складі МІПО працюють курси підвищення кваліфікації фахівців за напрямом "Вибродіагностика та вібраційний моніторинг об'єктів обладнання", що організовані при Науково-технічному центрі "ДІАТОС" під керівництвом д.т.н. В.Є.Петренка. Заможниками для цього підрозділу стали ГП НАЕК "Енергоатом", ВАТ "Укртранснафта", ВРГП "Укргазнергосервіс".

З вересня 2003 року у складі МІПО функціонують курси підвищення кваліфікації фахівців з комерційного обліку енергоресурсів, організовані на базі НДЦ "Прилади і системи енергозбереження" (керівник – доц. І.В.Коробко).

Наказом ректора у складі МІПО створено два нових підрозділи: Центр післядипломної освіти ММІ і курси підвищення кваліфікації з менеджменту міжнародної діяльності ВНЗ на базі ФММ. Нині в цих підрозділах розробляється навчальна документація й вирішуються організаційні питання.

За участю кафедри теоретичної та промислової теплотехніки ТЕФ організовано підвищення кваліфікації викладачів кафедри теплоенергетики та машинознавства Українського державного університету водного господарства та природокористування.

Контингент МІПО – це, переважно, кияни. Іногородні слухачі, як правило, мають проблеми з проживанням, та й з аудиторним фондом непростим. Хоча цей контингент міг би стати серйозним резервом для розширення післядипломної форми навчання.

Резерв для розширення МІПО складають ті 35 спеціальностей із 55, які ліцензовані на перепідготовку, але відповідні кафедри досі не приступили до використання цієї ліцензії. Є резерви і для збільшення кількості слухачів: із ліцензійного обсягу на рік 3000 осіб зараз проходять перепідготовку менше половини.

Грунтовне обговорення стану та шляхів удосконалення післядипломної освіти в університеті відбулося нещодавно на засіданні методичної ради НТУУ "КПІ". За результатами обговорення МІПО рекомендовано створити єдину мережу підрозділів післядипломної освіти і взяти участь в експерименті з кредитно-модульної системи.

Враховуючи реальний стан післядипломної освіти в НТУУ "КПІ", ми переконані, що є резерви для серйозного розширення цієї форми навчання.

В.Босий,
директор Міжгалузевого інституту післядипломної освіти НТУУ "КПІ"

У сучасному світі інтелектуальна складова набуває дедалі більшого значення в найрізноманітніших сферах людської діяльності. Від того, наскільки значимим є інтелектуальний потенціал суспільства і рівень його культурно-розвитку залежить, зокрема, успіх розв'язання економічних проблем, які постають перед ним.

Наука, культура і техніка можуть динамічно розвиватися лише за наявності відповідних умов, до яких належить і правове закріп-

До дня Всесвітньої організації інтелектуальної власності

лення певних правил використання результатів інтелектуальної діяльності – творів літератури, мистецтва і науки, винаходів, корисних моделей, промислових зразків та інших об'єктів інтелектуальної власності.

Походження виразу "інтелектуальна власність" пов'язують із французьким законодавством кінця XVIII століття і, зокрема, з теорією природного права, яка набула свого найбільш послідовного розвитку в працях французьких філософів-просвітителів (Вольтера, Дідро, Гельвеція, Руссо), і згідно з якою право творця будь-якого творчого результату, хай то буде літературний твір або винахід, є його невід'ємним природним правом, що виникає з самої природи творчої діяльності "і існує незалежно від визнання" цього права державною владою. У вступній частині до французького патентного закону від 7 січня 1791 р. визначалося, що "будь-яка нова ідея, проголошення і здійснення якої може бути корисним для суспільства, належить тому, хто її створив, і було б обмеженням прав людини не розглядати новий промисловий винахід як власність його творця".

У 1967 році у Стокгольмі було підписано Конвенцію, яка засновувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності (ВОІВ). Згідно з Конвенцією до інтелектуальної власності належать:

1. Промислова власність.
2. Авторське право і суміжні права.

До об'єктів промислової власності відносяться винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, географічні вказівки походження товарів тощо.

Вираз "промислова власність" досить умовний, оскільки безпосередньо в промисловості застосовують в основному винаходи, корисні моделі та промислові зразки, які, на відміну від сфери матеріального виробницт-

ва (товари, промислова продукція), об'єктивуються в описах, розрахунках, кресленнях, що можуть бути тиражовані та передані в промислове виробництво. Знаки для товарів і послуг, фірмові найменування, географічні вказівки походження товарів, що відносяться до об'єктів промислової власності, становлять інтерес, передусім, для комерційних цілей. Термін "промислова власність" використовують тому, що винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг тощо

оцінюються, передусім, з позиції промислової значущості, економічної ефективності, отримання прибутку під час їх використання у виробничій діяльності.

Право на об'єкти промислової власності регулює майнові, а також пов'язані з ними немайнові відносини, що виникають у зв'язку зі створенням і використанням винаходів, корисних моделей і промислових зразків, які так само, як і твори науки, літератури і мистецтва, є результатом інтелектуальної, творчої діяльності. Однак, якщо у творах науки, літератури і мистецтва основна цінність і предмет правової охорони – їх художня форма і мова, які відображають їх оригінальність, то в об'єктах патентного права цінністю становить сам зміст знайдених авторами рішень. На відміну від форми авторського твору, яка фактично неповторна і може бути лише запозичена, технічне рішення як продукт, спосіб або зовнішній вигляд виробу може бути розроблено, незалежно від його першого творця, й іншими особами.

До основних принципів патентного права належать:

1. Надання охорони лише тим розробкам, які офіційно визнані патентоспроможними винаходами, корисними моделями і промисловими зразками.
2. Визнання за власником патенту виключного (монопольного) права на використання запатентованого об'єкта.
3. Надання охорони, передусім, справжнім авторам винаходів, корисних моделей і промислових зразків.
4. Дотримання розумного балансу інтересів власника патенту та інтересів суспільства.

ВОІВ – це міжнародна організація із штаб-квартирою у Женеві, Швейцарія. Метою цієї організації є забезпечення охорони прав творців та власників інтелектуальних прав по всьому світу.

НТУУ"КПІ" завжди піклується про своїх студентів і науковців, які займаються винахідницькою діяльністю. Усвідомлюючи зростаючу роль важливості захисту інтелектуальної власності у світі, між НТУУ "КПІ" та ВОІВ ще у 2001 році було укладено Угоду про співпрацю. Згідно з цією угодою НТУУ "КПІ" та ВОІВ співпрацюють у просуванні наукових досліджень у галузі захисту інтелектуальної власності в Україні, в організації курсів дистанційного навчання Академії Всесвітньої організації інтелектуальної власності. НТУУ "КПІ" та ВОІВ обмінюються навчальними матеріалами, академічною інформацією, науковими працями, книжками та періодичними виданнями. У 2004 році ВОІВ запропонувала НТУУ "КПІ" програму "Ініціатива ВОІВ в Університетах", яка зосереджена на розумінні інтелектуальної власності, як такої. У рамках цієї програми від НТУУ "КПІ" було призначено координатора з питань інтелектуальної власності, який співпрацює з ВОІВ та Державним департаментом з питань інтелектуальної власності МОН України. За цей період до університету від ВОІВ надійшли корисні матеріали на паперових та електронних носіях з питань інтелектуальної власності, зокрема, міжнародні угоди, досвід іноземних країн з питань захисту інтелектуальної власності, останні дані ВОІВ за міжнародною патентною класифікацією, деякі підручники з інтелектуальної власності та інше. Усі матеріали на електронних носіях, які ВОІВ надсилає НТУУ "КПІ", необхідні для того, щоб мати уявлення про міжнародне законодавство та інструментарій у галузі інтелектуальної власності.

З матеріалами ВОІВ можна ознайомитися у координатора програми ВОІВ від НТУУ "КПІ" (кім.138-1, тел. 92-00).

В останній тиждень квітня в Києві пройде святкування Міжнародного дня інтелектуальної власності, головною подією якого стане проведення 25–28 квітня виставки "Винаходи та інновації" у виставковому комплексі "КиївЕкспоПлаза".

В.Г.Жмурко,
заступник начальника відділу комерціалізації
об'єктів інтелектуальної власності,
О.А.Гусєва,
координатор програми ВОІВ

Новини ТСОУ

31 березня бюро комітету ТСОУ нашого університету на своєму засіданні обговорило підготовку до святкування 60-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні, а 7-го квітня відбулося засідання комітету організації разом із оборонним активом університету, де була розглянута робота організації ТСОУ у зв'язку з проведенням місячника оборонно-масової роботи, присвяченого 60 річчю Перемоги.

У період місячника відбудеться традиційний крос до Дня Перемоги, пройдуть екскурсії студентів до музеїв м. Києва й інші заходи. Оборонний актив "КПІ" проведе змагання з кульової стрільби.

По-новому організовано шефську роботу з ВІТІ. За тими організаціями ТСО, де кількість членів перевищує 50 осіб, закріплені кафедри і взводи військового інституту, а де кількість членів ТСО менше 20 чоловік – взводи курсантів. Заступникам деканів факультетів з навчально-виховної роботи слід звернути увагу на підготовку молоді до служби в армії, оскільки термін служби скоротився.

Учасники семінару, члени комітету ТСО уважно заслухали виступ підполковника С.П.Новікова, який відповідає за виховну роботу на військовому факультеті. Він, як представник Збройних Сил України розповів активу про справи в ЗСУ і у військовому інституті.

У цілому семінар і засідання комітету пройшли успішно.

А.В.Савчук,
голова організації
ТСОУ НТУУ "КПІ"

Драматург, механік, ініціатор закону про авторське право

Якщо будь-кого попросити "з ходу" назвати декількох відомих французів XVIII століття, то, напевно, одним з імен буде Бомарше, чий п'єси "Севільський цирюльник" і "Безумний день, або Одруження Фігаро" і сьогодні не сходять зі сцени як завдяки таланту автора, так і музиці Россіні й Моцарта.

П'єр Огюстен Бомарше (Карон) (1732–1799) прославився як драматург, хоча літературна діяльність була лише епізодом його життєвого шляху. Значно менше він відомий як впливовий політик, який переконав короля Франції Людовика XVI підтримати боротьбу американців за незалежність, і як неперевершений годинниковий майстер, завдяки винаходу якого кожен із нас сьогодні може користуватися надійними й точними механічними годинниками.

До середини XVIII століття кишенькові годинники були не стільки приладом для вимірювання часу, скільки витвором ювелірного мистецтва. Внаслідок недосконалої механізму, який ніхто не міг покращити, забезпечивши точність ходу годинника більше, ніж півгодини на добу, майстри почали приділяти особливу увагу їх зовнішньому вигляду, в результаті чого годинники перетворювалися на коштовну іграшку.

Одним із тих, хто бився над вирішенням проблеми підвищення точності ходу годинників, був і дев'ятнадцятирічний син годинникового майстра П'єр Огюстен Карон, який з тринадцяти років працював підмайстром у свого батька. Протягом двох років молодий винахідник відпрацював нові й нові деталі, і, нарешті, після численних спроб і помилок він зробив спусковий механізм годинникового механізму, який

П'єр Огюстен Бомарше

23 липня 1753 року в майстерню старшого Карона зайшов годинникар його величності, короля Людовика XV, пан Лепот. Ознайомившись із принципом дії годинника молодшого Карона, він був вражений, наговорив винахіднику масу компліментів і пообіцяв всіляку підтримку. Як є було здивування й обурення П'єра Огюстена, коли у вересні того ж року в "Меркюр де Франс" він побачив статтю про те, як пан Лепот представив королю Людовику XV свій новий винахід – анкерний спуск. Лепот виявився шахраєм, привласнивши собі досягнення молодого Карона. Що міг зробити невідомий підмайстер супротив могутньої й поважної людини, яка товаришувала з усіма принцями

Європи? Сили були нерівні, і розпочинати боротьбу з боку Карона здавалося безглуздом, але він ані хвилини не вагався. Прочитавши статтю, Карон відповів Лепоту відкритим листом у тому ж "Меркюр де Франс", надрукованим у грудні 1753 року.

Почалася боротьба за право авторства, яку завдяки своїй наполегливості й правоті блискуче виграв винахідник, що і було підтверджено на засіданні Академії наук 23 лютого 1954 року, якій П'єр Огюстен надав цілу коробку з усіма деталями, які протягом двох років і привели врешті-решт до унікального винаходу. Зрозуміло, що опонент ніяких доказів щодо свого "авторства" надати не зміг.

Набувши широкого розголосу, ця історія дійшла навіть до Людовика XV і маркизи де Помпадур. Їх зацікавила молода людина, яка отримала перемогу над самим Лепотом. Щоб продемонструвати свою майстерність, П'єр Огюстен виготовив для фаворитки короля вмонтований у верстень годинник, який був трохи більше 11 мм у діаметрі і менше 4 мм завтовшки. До того ж подарунок відставав від найточнішого на той час настінного годинника лише на секунду за тиждень! Ця робота відкрила П'єру Огюстену доступ до королівського двору, і невдовзі йому було надано титул королівського годинникаря.

Крім досконалого анкерного спуска П'єр Огюстен, який з юних років непогано грав на струнних інструментах, у 1759 році винайшов для модної на той час арфи педалі, завдяки яким звуки божественного інструмента зазвучали набагато чистіше. Слава про нього як про чудового арфіста швидко дійшла до короля, і П'єр Огюстен став учителем му-

зики принцес – дочок Людовика XV, ще більше зміцнивши свій суспільний стан.

На жаль, П'єру Огюстену Карону, який з 1756 року стає П'єром Огюстом Бомарше, ще не раз довелося ставати на захист не лише права авторства, а й авторського права (П'єр Огюстен приєднав до свого прізвища трохи змінену назву земельної ділянки, що належала його першій дружині – Буа Марше – ліс Марше).

Будучи вже визнаним драматургом і потерпаючи від постійних порушень авторських прав, він разом з однодумцями 23 грудня 1791 року надіслав до Законодавчих зборів петицію з приводу ущемлення авторських прав, у якій, зокрема, говорилося: "Майже всі письменники – люди бідні, але горді, оскільки генії без гордині не буває, і гординя ця – чудовий приклад у справі суспільного виховання! Будучи, може, найменш талановитим, але одним з найбагатших серед них, я подумав, що мені слід попіклуватися про них. Я вирішив взятися за те,

що вони самі вважають нижче своєї гідності".

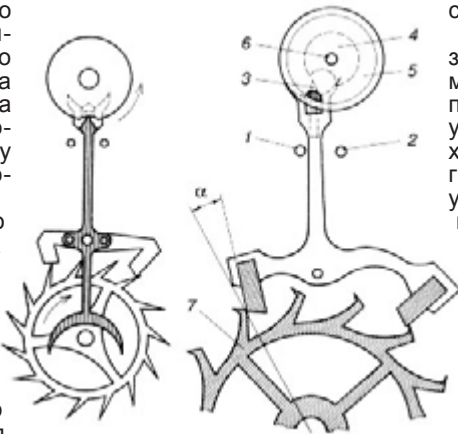
13 січня 1792 року завдяки Бомарше було прийнято декрет про літературну діяльність, який забороняв перехід у громадську власність п'єси протягом життя автора і гарантував сплату автору частки від театральних зборів.

Бомарше не припиняв своєї боротьби за удосконалення законодавства доти, поки положення про авторське право не стало законом після його прийняття Законодавчими зборами 19 липня 1792 року.

Цікаво, що через три десятиліття років великий італійський композитор Джоаккіно Россіні, автор опери "Севільський цирюльник", скористався досконалістю французького законодавства про авторське право, у витоків якого стояв Бомарше: він відмовився творити на батьківщині і переїхав до Франції, де дотримувалися справедливих виплат по авторському праву і залишали за автором право власності на всі його твори протягом життя, забороняючи при цьому будь-кому за власним розсудом їх спотворювати.

...Людина універсальних здібностей, яка була талановита майже в усьому, все життя потерпала від критики професіоналів у галузі мистецтва, політики, механіки. Проте зі всього створеного французькими драматургами у другій половині XVIII століття до наших днів дійшли лише два твори – п'єси непрофесіонала Бомарше. І хочеться вірити, що Ви не здивуєтеся, а лише посміхнетеся, почувши, як хтось, кинувши погляд на годинник, тихо наспіває "Фігаро тут, Фігаро там...", відаючи шану великому драматургу й винахіднику.

І. Мікульонек

Годинникові анкерні механізми

Прямуючи до головного корпусу НТУУ "КПІ", ви обов'язково звернете увагу на красиву старовинну будівлю навчального корпусу №35, де розміщується Інститут прикладного системного

ітський, Іван Драч, Микола Вінграновський, Віталій Коротич. Виступи чергувалися з танцями. А сюрпризом для дівчат став показ нових фасонів одягу від Київського

закладів, тобто робив усе можливе, щоб студентству було приємно і затишно проводити тут час. Маючи веселу вдачу, непосидючий характер і колосальний запас енергії, Лев Матвійович влаштував велику кількість студентських вечорів, "КВК", "вогників", організував святкування днів народжень, весіль, проводив різноманітні заходи, присвячені Дням іноземних земляців КПІ, зустрічі з цікавими людьми тощо.

Льва Матвійовича Хазіна нагороджено великою кількістю грамот, відзнак та подяк за сумлінну працю та "батьківське піклування", що приносили стільки радості й позитивних емоцій студентам Політеху. Понад 16 років невтомний директор працював на благо капеїшної молоді, навіть після виходу на пенсію у 1969 році. Студенти пам'ятають його, з повагою згадують, а його ім'я переходить, як легенда, з вуст в уста багатьох поколінь студентів КПІ.

Безперечно, Лев Матвійович Хазін – непересічна особистість,

ЛЕГЕНДА КПІ – Л.М. ХАЗІН

аналізу. Від моменту заснування КПІ й до кінця 70-х рр. це приміщення було студентською їдальнею, знаменитою їдальнею, якій студенти напівжартома-напівсерйозно дали назву "Хазіно". Мабуть, кожен випускник КПІ 50-70 рр. хоч раз тут побував. А пов'язана ця назва з ім'ям без перебільшення легендарної в середовищі капеїшників людини – директора їдальні – Льва Матвійовича Хазіна.

Приводом згадати цю людину стало те, що 7 березня Льву Матвійовичу Хазіну виповнилося б 100 років. Учасник Великої Вітчизняної війни, в повсякденні роки він працював у сфері громадського харчування. У 1953 році Лев Матвійович став директором їдальні №469 при КПІ. Скільки студентів харчувалося тут – ніхто лічити не візьметься! Та Лев Хазін не обмежився лише керівництвом їдальні, а й створив біля неї студентське кафе "Бригантина". Урочисте відкриття клубу відбулося у 1962 році. У перший вечір у гості до капеїшників завітали тоді ще молоді київські поети – Микола Синга-

будинку моделей. Справжнє свято!

Щороку перед початком навчання студенти КПІ помічали позитивні зміни у своєму "власному" кафе та їдальні, адже Лев Матвійович за допомогою ради клубу і самих студентів втілював у життя усілякі засоби для покращення та прикраснення інтер'єру

оскільки й зараз випускники КПІ різних поколінь не забувають його. Хотілося б у ці весняні дні згадати директора першої їдальні і студентського кафе в КПІ і від імені його доньки Міли Львівни висловити щиро подяку всім, хто з любов'ю й повагою згадує і пам'ятає його.

Майя Заховайко

СТУДМІСТЕЧКО

Олександр Тараповський – людина, яка чотири роки зі свого 21-річного віку присвятила навчання та праці в нашому університеті. Успішно навчаючись на хіміко-технологічному факультеті (група ХН-01), вже четвертий рік працює черговим гуртожитку №19 і головним помічником завідувача: займається і поселенням студентів, і умовами їх перебування в кімнатах протягом навчання, і організаційними справами. Про свою роботу він розповідає з задоволенням.

– **Олександр, розкажи, з чого все почалося?**

– У 2000 році я вступив на підготовчі курси хіміко-технологічного факультету НТУУ "КПІ", тож, за одержаною підготовкою, вступні іспити мені вдалося скласти з легкістю. Але, оскільки я з Полтави, перед початком першого семестру потрібно було вирішити ще й житлову проблему. Ось тут виникли деякі труднощі. Справа в тому, що я, вже будучи студентом, на радощах, не з'явився до університету на відпрацювання практики. Але правила – є правила. На перше вересня, коли в усіх першокурсників було свято, мені довелось трохи попрацювати. Можливо, саме за період відпрацювання практики мене і помітила завідувача гуртожитком №19, де я сподівався оселитися – Катерина Іванівна, оскільки працювати я завжди намагався сумлінно. Як винагороду за виконану роботу я отримав місце в гуртожитку.

– **Отже, розпочалися справжні студентські будні... Але, чи звичайними вони були в тебе?**

– Навчання в "КПІ", про яке я так мріяв, мені вдалося поєднати ще з однією улюбленою справою – футболом. У той час я займався ним професійно – виступав за молодіжну збірну команду України. Зараз, на жаль, через ушкодження та перенесену операцію я змушений грати набагато менше і лише для власного задоволення. Але у 2000 році моїми друзями по команді виявилися хлопці зі студентської ради нашого гуртожитку, і їм вдалося зацікавити мене співпрацею та залучити до свого колективу. Розпочалася співпраця з активним гуртожитку, з Катериною Іванівною, яка і запропонувала мені посаду чергового.

– **Катерино Іванівно, Олександр – ваш перший помічник – це дуже відповідальна робота. Чи вдається йому з нею впоратись?**

– Так, Олександр – дуже працьовитий та сумлінний. Я завжди знаю, що можу доручити йому будь-яку справу, і він завжди виконає її з відповідальністю.

– **А що найскладніше в роботі? – питаю в Олександра.**

Студент – працівник КПІ

О. Тараповський

– Звичайно, найголовніша робота – поселення студентів до гуртожитку. Тому серпень та вересень – найвідповідальніші місяці в усьому році. Іногородніх студентів стає все більше, тож розподіляти місця стає дедалі складнішим. Але поки що з усім вдається впоратись. Намагаємось робити усе, що в наших силах. Робота мені дуже подобається, весь наш гуртожиток – один дружний колектив, в якому проводяться і культурно-масові заходи з нагоди свят, і колективні прибирання. Звичайно, доводиться бути в курсі усіх подій, які відбуваються в гуртожитку, іноді – керувати ними, іноді – бути організатором. Працюємо у співпраці зі студентською радою гуртожитку.

– **Чи не важко робота навчання?**

– Ні, адже навчання мені також дуже цікаве. Раніше я навчався на кафедрі електрохімії, потім перевівся на кафедру неорганічної хімії – це ще одне захоплення мого життя.

– **А чи маєш уже плани на майбутнє – після закінчення навчання?**

– Поки що віддаю всі свої сили роботі і навчання. Сподіваюся після закінчення навчання працювати в нашому університеті. Тут мої друзі, моя робота, тут – моє життя.

Спілкувалася Катерина Білоконь

ЧИТАЮЧИ НАКАЗИ

Згідно з наказом ректора НТУУ "КПІ" №4-82, про режим роботи університету у зв'язку зі святами

1. Вважати неробочими днями:

– 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09 травня 2005 року для працівників, аспірантів, студентів, які працюють за п'ятиденним робочим тижнем;

– 04, 05, 06, 07 травня 2005 року для працівників, аспірантів, студентів, які працюють за шестиденним робочим тижнем.

2. Вважати робочими днями:

– для працівників, які працюють за п'ятиденним робочим тижнем:

• суботу 16 квітня 2005 року з відпрацюванням у цей день за середу 04 травня 2005 року;

• суботу 23 квітня 2005 року з відпрацюванням у цей день за четвер 05 травня 2005 року;

• суботу 14 травня 2005 року з відпрацюванням у цей день за п'ятницю 06 травня 2005 року.

3. 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09 травня 2005 року всі навчальні корпуси зачинені.

– 04, 05, 06, 07 травня 2005 року проводити обмежений допуск у навчальні корпуси тільки для працівників, аспірантів та студентів, які працюють за шестиденним робочим тижнем.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут»

ОГОЛОШУЄ

прийм до докторантури університету у 2005 році

Особи (як правило, до 45 років), які вступають до докторантури, подають на ім'я проректора університету:

- заяву;
 - анкети (бланк анкети видає відділ аспірантури та докторантури);
 - розгорнутий план докторської дисертації;
 - список опублікованих наукових праць і винаходів;
 - медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086-у;
 - копію диплома про закінчення вищого навчального закладу;
 - копію диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук.
- Паспорт та диплом про присудження наукового ступеня кандидата наук подаються вступником особисто.

Термін підготовки – 3 роки з відривом від виробництва, стипендія від 878 грн. до 1464 грн. на місяць.

Прийом документів до 16 травня 2005 року (к.247, 1 корп., т.20-38, тел.-факс 236-21-49).

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

☎ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
☎ 241-66-95; 22-09

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Редактор
Н.С.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.Й.БАКУН

Комп'ютерний набір
Л.М.КОТОВСЬКА

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Реєстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня АТЗТ«Атопол»,
м. Київ, пр. Московський, 9
Тираж 1500

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.